

Գ Ր Ա Կ Ա Ն,

Ի Գ Ա Մ Ե Ն Դ Ե Ս

ՄԱՂԻԿ ԳԹՈՒՆԹԵԱՆ

Կ'անձրեւէր:

Հոգիի փըշօն մը մերթ ընդ մերթ

— Անողոք եւ ցուրտ —

Կը զգացընէր այլ եւրս ծնունդը ձմրան:

Մուրացիկ մը ծեր

Կըմախացած սրունքներուն վրայ դեղեկոտ,

Աւելի խոնջ կը կրկնէր

Իր յուսահատ՝ դառն աղբոսն.

— Ողորմութիւն ըրէ՞ք ինձ...

... Աղքատ եմ, ծեր եմ,

Աշխարհի վրայ միայն եմ:

Ի զո՞ւր.

Վասըն զի կոյր է եւ խուլ

Մուշտակ հագնողի ուրիշներու աղէտին...

Բիզզգուած, կարկտած զրգւեակին
Քրքրելով գրպաններն,
Հառաչով մը համբոյց մուրացիկն
Ելեք կամ չորս դըրամներն,
Օր մ'ամբողջ աղաչանքով հաւաքուած,
Թերեւս հազիւ բաւական
Կըտորի մը հացի
Որ քաղցին խածուածքը մեղմէր.
Եւ յամբօրէն՝ վարանոտ՝ համակամ
Ուղղընցաւ դէպ իր հիւղակը ցրտին:

Իր տըխուր այն դարձին
Հանդիպեցաւ
Աւելի եւրս ծեր ու չուան աւելի
Մէկ ուրիշ մուրացիկանի.
Եւ ըզգաց՝ պէտքի մը պէս՝
Մըտիկ ընել տառապագիտ աղբոսին
Դժբախտութեան այն անծանօթ իր եղբօր.
« — Ողորմութիւն ըրէ՞ք ինձ...
... Աղքատ եմ, ծեր եմ,
Աշխարհի վրայ միայն եմ,
Եւ ալ աչքերս չեն տեսներ... », —
Կ'ըսէր այն դժբախտն,
Հովը մինչդեռ՝ ցուրտ անձրեւն
Անոր մարած բերելուն մէջ կը մըխէր:

Քճճուած՝ կարկտած զրգւեակին
Քրքրելով գրպաններն,
Ելեք կամ չորս դըրամներն

Օր մ'ամբողջ աղաչանքով հաւաքուած՝
Հանեց դուրս, եւ այսպէս՝
Իր առաջին դրամը տըտող տըղու պէս,
Երկնչոտ քաղցրութեամբ
Դրաւ զանոնք երկնցած ձեռքին մէջ
« Դժբախտութեան անծանօթ իր այն եղբօր... »

Յետոյ չորս դին նայելով
Ըզգաց՝ մինչդեռ սրտին մէջ կ'իշխէր
Խաղաղութիւն մ'անսահման,
Որ աւելի քան այն մուշտակ
Հագնող փութկոտ ասպետներն,
Աւելի քան հոտանոյշ
Ու անտարբեր այն տիկիներն,
Ինք որ կը զգար բըզբտուելի
Ուրիշի մ'աղցէն,
Երջանիկ էր եւ հարուստ,
Եւ քան ամէնքը կրնար
Զուարթօրէն ըստանալ
Ատուածոյ դատաստանին...

Թրգմ. Հ. Ա. ՂԱԶԻՍԵԱՆ

ՃԱՆԱԳԱՐՔ ԽԱՅԻ

Խաչին ճամբէն կ'ելլեմ վեր
Ուր խոտաքաւ ինձ Ատուած,
Իր անեղծ փառքը ձօնել.
Ու վերեքիտ կը թօթափեմ մի առ մի
Իրերն երկիրս յայրատ, զագիր, թիւնաւից.
Որպէս զի շինջ ու թեթեւօլաց մըխորձի
Երանութեան փառքին մէջ:
Մէկիկ մէկիկ քայլերու հետ կը մարին
Բերկրութիւններս ու երազներս եւ յոյսերս,
Զերկ ասուպներ՝ գիշերին մէջ երկունքիս:
Զգացումներս եւ յոյզերս՝
Որ հետութիւնն եղան կեանքիս պարտէզին,
Հիմա օձեր՝ կուրծքս դժմէ կը խայթեն
Օրհասական խածուածքով:
Կը հրաժարիմ ես նաեւ
Գաղափարէն՝ որ էութիւնս էր ձեւած,
Եւ որու կենանք էի զոհած.
Ապրիլ սնամէջ, առանց խոյի ու մոտածման,
Ամենամեծ տառապանքն է խորհուրդիս:
Հուսկ կը վանեմ սէրս ալ զոր այնքան խանդով
Կըրնցի հետս իբր ուրուականն իմ կենանքիս.
Մինչ ահա վարն, քաղաքն ամբողջ՝ կայթերու,
Պարերգներու իր շառայները ցընծուն
Կը հոսէ վեր՝ արձագանգով հըմայիշ,
Իբր արբեցումը կենանքին.

Եւ անոնց հետ միօր տաճարով հոտն տրբելիս
 Ուրախառիթ եղկութեան բոբր բուրումով
 կը սողոսկէ հոգոյս մէջ:
 Բայց ես վստահ խիզախօրէն կը քայլեմ,
 Թէեւ մարմնոյս խաթիւնդ փութեւրը քամէն
 Արփանս ամբողջ շիթ առ շիթ,
 Որ ոտքերուս կըրուկներէն զգարաթոր,
 Կը կաթկըթի՛ թրմելու հոգն աղտելի,
 Ուսկից մարդը կտգմուեցաւ:
 Ու հեռուէն խաւարին մէջ վերելքիս
 Չանձրոյթի բուն կ'ոռնայ անկուշտ իր յանկերզն:
 Բայց ես վստահ կը քայլեմ,
 Անարգելով շողիւնն, կայթերն և բուրումն:
 Ու կը վտարեմ ձեռքերէս,
 Հայտաւճռներէս կը վանեմ,
 Ինչ որ մնացած էր աշխարհի կղզիառէքէն,
 Որպէս զի շինջ, որպէս զի սուրբ յայտնուիմ:
 Գիտեմ Աստուած կատարին վրայ այս լեռան
 Իր փառքն անեղծ պիտ ձօնէ
 Իմ մարդկային տեսութեանս:
 Ահա հուսկ դարձն:
 Ուսկից անդին աստուածութեան բերն անմոռ,
 Պիտի բանայ անեղբարկան լոյսի օրն
 Յաւերժական փառքի մէջ:
 Կըթող ծունկերս թէեւ ցաւէն կոտորին,
 Թէեւ մարմինս նօթի, ծարաւ տըւայտի,
 Բայց աւազիկ յետին դարձն,
 Բոլոր թափովս կը խիզախեմ խոյանալ
 Շենքն անդին՝ ուր լոյսն, ուր փառքն, ուր
 [կեանքն է: —
 Հոտ ալ սակայն գիշեր մ'անհուն կը տիրէ:
 Անծայրածիր այդ խաւարին մէջ դըժխեմ
 Սեւ խաչ մը լոկ կը զըտնեմ:

Ս. Մ.

ԱՇՈՒՂԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂՇՈՒԹԻՒՆ

ՀՈԳԻ ՈՒ ՄԱՐԴԻՆ

Հոգի ու մարմինն անուժ են բաժն,
 Մարմինն ասաւ. զամ աշխարհ լաւ կեկնի:
 Մարումս կայ, խանեմ մա՛նն հաւասն,
 Ես ունենամ խունարնն, լաւ կեկնի:

Հոգին մարմնոյն ասաւ. թէ զաս իմ խտուր,
 Բռնեմք Աստուծոյ ճանապարհն լաւ կեկնի:
 Չեւ վեր առ աշխարհի մեղաց թարգը տուր,
 Գնանք աղօթք անենք սարն, լաւ կեկնի:

Մարմինն հոգուն ասաւ. լաւ կեկնի ունենալն,
 Չեւ խրար թ'նչ քաղցր ա աշխարհոս մալն:

Մաս զամ, գտնեմ իմ ուղեցած գոգալն,
 Առնեմ գեղեցիկ կիւն, եարս լաւ կեկնի:

Հոգին մարմնուն ասաւ. մի խնդար մալով,
 Արի եկեղեցին դու մեղայ տալով:
 Կանգրիւր աղօթք ալա, ծուռդ դիր լալով,
 Գնանք ընդէմ օտրը տաճարն, լաւ կեկնի:

Մարմինն հոգուն ասաւ. ինչ զարուր ա լամ,
 Զարդարեմ մէջլիսն տնեմ ազուգամ:
 Երափ տամ, ծիծաղեմ, քէֆ անեմ, խնդամ,
 Խօշ հանց կենայ, իմ մուգարն լաւ կեկնի:

Հոգին մարմնուն ասաւ. մեղք ա ծիծաղն,
 Էս օր անց կ'կենայ, մտածիր վաղն:
 Դատաստան կ'նստի Տէրն էնչաղն,
 Գնանք կանգրենք բարաբարն լաւ կեկնի:

Մարմինն հոգուն ասաւ. կ'չինեմ սարայ,
 Արծաթէ դուռ բանտամ, ոսկէ փանշարայ:
 Օրչաուր կ'բարձրանամ ես վարայ—վարայ,
 Պախեմ դուլն ու շատ նօքարն լաւ կեկնի:

Հոգին մարմնուն ասաւ. վեր, գնանք լեռն,
 Բալքի թեթեւանայ մեր ծանդը բռն:
 Մեզ լզձենք շար սատարի ձեռն,
 Ունենանք մեր ըստիարն լաւ կեկնի:

Մարմինն հոգուն ասաւ. կ'նչեմ իշխան,
 Բարաբարս կ'կանգրեն հարիւր, հազար շան:
 Ամէն քաղաքի մէջ տասն հրկու մէյրան,
 Շինեմ դուքան, բազարն լաւ կեկնի:

Հոգին մարմնուն ասաւ. քանի կան գրեգ իշխանն,
 Որ իշխան դարձան մտան էն գերեզմանն:
 Տեւ Բնչ ա թարգմանումս սուրբ Աւետարանն,
 Թէ իմանանք էն ֆօֆթարն լաւ կեկնի:

Մարմինն հոգուն ասաւ. կ'դնեմ շղայ,
 Զառ ու զառքաք կ'հագնեմ վերէս շողշողայ:
 Օվլադս շատ ան աղշիկ ու տղայ,
 Ով որ ունի հաւատալն լաւ կեկնի:

Հոգին մարմնուն ասաւ. գնա է՛ք յիմար,
 Գործքք բարի պաշիր, էն ա քեզ խմար:
 Ոչ մալ պէտք կ'գայ, ոչ միս հաւազար,
 Էսօր անենք մենք մեր ճարն, լաւ կեկնի:

Մարմինն հոգուն ասաւ. ման կուգամ աշխարհ,
 Կիտեմ շատ խաղիւնայ, շատ էլ անգին քար:
 Առնելու, ծախելու զլիւսուր ճարտար,
 Ելնեմ սմսար ու զօվաթդար լաւ կեկնի:

Հոգին մարմնուն ասաւ. կ'փչնեմ Գարբիէլեան փողն,
 Շառ երանի կըլնի էն ձէն տուողն:
 Արդարն կ'ընի աշայդասի կանֆուղն,
 Թէ ընկանենք էն դաթարն լաւ կեկնի: